

KÖRNYEZETISMERET

A 3–4. évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, erkölcsi érzékük fejlesztésére, cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 7óra+1óra gyakorlás
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés.	Technika, életvitel és gyakorlat: anyagfélék.
1.2. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás Mozgások	Megfigyelések, játékos kísérletek.	
1.3. Energia Energiaforrások	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó).	Technika, életvitel és gyakorlat: energia a

Energia felhasználása		háztartásban.
1.4. Információ Jel, jelzés, információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek	Múzeumlátogatás. Könyvtárlátogatás. Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken.	Vizuális kultúra: információs jelek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, mágneses kölcsönhatás, jelzés, jelrendszer.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek		Órakeret 7óra+1óra gyakorlás
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Elemi térkép-olvasás gyakorlása. Pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
2.1. Tér, idő, nagyágrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban Irányok, távolság, hosszúság Magyarország domborzati térképe Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, Jeles napok, ünnepek	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban.	Matematika: mértékegységek, mérés, becslés Magyar nyelv és irodalom: ünnepi versek. Ének-zene: ünnepi dalok.	
2.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása	Technika, életvitel és gyakorlat: eszközök használata, tárgyak készítése.	

részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben A növények, zöldségek, gyümölcsök részei Környezetvédelem	szóban és írásban	
2.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai	Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód). Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a baromfiudvarban, stb.), képanyagon, filmen, IKT- eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Középület, térkép, ünnep, élőhely, életközösség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés		Órakeret 9óra+1óra gyakorlás
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Közvetlen tapasztalatszerzés tanulmányi séták és kirándulások során Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
3.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj)	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása.	Technika, életvitel és gyakorlat: Anyagfajták.	
A víz szerepe A víz előfordulása a természetben	A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése.		

<p>3.2. <i>Az élő és élettelen környezet</i> Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás</p>	<p>Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése.</p>	
<p>3.3. <i>A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek</i> Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem</p>	<p>Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.</p>	
<p>3.4. <i>Változatos élővilág</i> A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei A növény részei A virág része, a termés és részei</p>	<p>Séta a piacon, zöldségesboltban, állatkertben, vadsparkban, díszállat-kereskedésben. Séta a piacon, zöldségesboltban, konyhakertben, gyümölcsösben. A zöldség- és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata.</p>	
<p>3.5 <i>A Föld és a Nap</i> A Föld alakja, mozgásai Napszakok, évszakok változása</p>	<p>Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével. Elemi ismeretek gyűjtése az égitestekről. Elemi szintű térképismeret szerzése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Életfeltétel, életjelenség, növénytermesztés, állattenyésztés, zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, élőhely,</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Állandóság és változás</p>	<p>Órakeret 16óra+1óra gyakorlás</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megismerőképeség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képeség fejlesztése. Tér-, időorientációs képeség</p>	

	fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. A helyes magatartási normák erősítése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.
--	---

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>4.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, úrtartalom)</p>	<p>A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.</p>	<p><i>Matematika:</i> mérés, mértékegységek.</p>
<p>4.2. Változás – Fizikai változások Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás) Helyzet- és helyváltoztatás</p>	<p>A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Anyagok feldolgozása. Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, sportágak.</p>
<p>– Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei</p>	<p>A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása.</p>	
<p>– Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében)</p>	<p>A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében.</p>	
<p>4.3. Folyamat Példák a hulladék</p>	<p>Megfigyelések, képek elemzése. Filmeken, ábrákon, képeken</p>	

újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Termék előállítás (papírgyártás, kenyérsütés)	összefüggések felismerése. Gyümölcslé, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Becslés, mérés, mérőeszköz, mértékegység, égés, tűz újrahasznosítás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 16óra+2óra gyakorlás
Előzetes tudás	A tanuló saját testrészeinek felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>5.1. Az emberi test részei</i> A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.	<i>Testnevelés és sport:</i> játék, sport.
<i>5.2. Az érzékszervek védelme</i> Egészséges életmód Egészséges táplálkozás	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban.	
<i>5.3. Szaporodás, egyedfejlődés</i> Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig	Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablókészítés. Rajz- és tablókészítés.	
<i>5.4. Magatartás</i> Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén	A károsító szerek elutasítása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, mozgás, sport, testedzés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság		Órakeret 10óra+1óra gyakorlás
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
6.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre.	Technika, életvitel és gyakorlat: a természetes és épített környezet. Növény- és állatgondozás.	
6.2. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.		
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet	Törekvés a víztakarékosságra.		
Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében	Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.		
Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben.		
Energiatakarékosság Fűtés, szellőztetés			
A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen	Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.		

környezetében előforduló természeti nevezetesség		
A tanuló közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Színház-, múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség,	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában.
--	--